
"Instytut Zachodni w Poznaniu"

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 22/2, 260-261

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„W ostatnim okresie współpraca między socjologami polskimi i radzieckimi nabiera coraz intensywniejszych form. Stało się to możliwe dzięki rozwojowi socjologii radzieckiej w ostatnich latach (od 1960 r.). W Instytucie Filozofii AN ZSRR powstał zakład badań socjologicznych pod kierownictwem prof. G. W. Osipowa. W innych ośrodkach również prowadzone są na coraz szerszą skalę badania socjologiczne. Przykładowo wymienić można zespoły leningradzkie (oddziału Akademii Nauk i Uniwersytetu Leningradzkiego) pod kierownictwem A. G. Charczewa i W. A. Jadowa, zespół nowosybirski (G. A. Prudenski), zespół na Uniwersytecie im. Łomonosowa w Moskwie (G. M. Andrejewa) i wiele innych. Socjologia radziecka stała się masowym ruchem społecznym i naukowym, przyciągającym coraz liczniejsze kadry naukowe. Jej autorytet, tak w Związku Radzieckim, jak i za granicą, systematycznie rośnie [...] Inicjatywę wspólnych badań polsko-radzieckich podjęto w kwietniu 1965 r. w czasie pobytu w Polsce radzieckiej delegacji socjologicznej pod kierownictwem prof. Osipowa. W rozmowach prowadzonych w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN uzgodniono, iż socjologowie radzieccy i polscy przeprowadzą równoległe badania w ramach dwunastu wspólnych tematów składających się łącznie na kompleksowe badania problematyki pracy i przemysłu. Szczególne znaczenie w tym badaniu ma w Związku Radzieckim problematyka konsekwencji postępu technicznego w przemyśle, w Polsce zaś socjologiczna problematyka socjalistycznej industrializacji [...]

W wyniku przeprowadzonych w obu krajach prac badawczych odbyła się w czerwcu 1966 r. w Warszawie konferencja obu zespołów badawczych, w której ze strony radzieckiej wzięło udział 16 socjologów, ze strony polskiej zaś ok. 40”.

W dniach 22—28 czerwca 1967 r. odbyło się w Moskwie zebranie robocze kolegium redakcyjnego przygotowującego do druku wyniki badań prowadzonych równoległe w Polsce i ZSRR. Polskiemu zespołowi biorącemu udział w tym zebraniu przewodniczył prof. dr Jan Szczepański.

«INSTYTUT ZACHODNI W POZNANIU»

Instytut Zachodni w Poznaniu — dorobek i perspektywy. Pod tym tytułem „Miesięcznik Literacki” (sierpień 1967) opublikował rozmowę z Dyrektorem Instytutu prof. drem Władysławem Markiewiczem.

„Głównym przedmiotem badań podejmowanych w pracach Instytutu Zachodniego — mówił dyrektor Markiewicz — jest rola obu państw niemieckich we współczesnym świecie”. Poważne miejsce w dorobku Instytutu zajmują prace o Ziemiach Zachodnich. „Właściwie wszystkie ważniejsze prace socjologiczne, dotyczące przemian społecznych na Ziemiach Zachodnich — mówił dyrektor Markiewicz — powstały w Instytucie Zachodnim lub z inspiracji Instytutu”.

W serii wydawanej przez Instytut pt. „Ziemie Zachodnie. Studia i Materiały” ukazała się praca zbiorowa pod redakcją W. Markiewicza i P. Rybickiego *Przemiany społeczne na Ziemiach Zachodnich* (Poznań 1967 Instytut Zachodni, nr 9, stron 456). Publikacja ta zawiera następujące rozprawy: W. Markiewicz, *Sytuacja wewnętrzna i międzynarodowa Polski a procesy przemian społecznych na Ziemiach Zachodnich*; B. Gruchman, *Zagospodarowanie Ziemi Zachodnich i ich integracja ekonomiczna z resztą kraju*; L. Kosiński, *Przeobrażenia demograficzne na Ziemiach Zachodnich*; J. Burszta, *Kategorie ludności i ich typ kulturowy*; S. Nowakowski, *Procesy adaptacji i integracji w środowisku wiejskim i miejskim Ziemi Zachodnich*; R. Turski, *Procesy urbanizacyjne Ziemi Zachodnich*; K. Żyguł-

ski, *Ziemie Zachodnie w życiu kulturalnym Polski*; J. Chałasiński, *Młode pokolenie Ziem Zachodnich w świetle pamiętnikarstwa*; Z. Dulczewski, *Tworzenie się nowych społeczności regionalnych na Ziemiach Zachodnich*; P. Rybicki, *Ziemie Zachodnie ze stanowiska teorii socjologicznej*; A. Kwilecki, *Ziemie Zachodnie w opracowaniach socjologicznych 1945—1965*. Bibliografia.

Dwudziestolecie Instytutu Zachodniego (1945—1964) omawia prof. Michał Szczaniecki w zbiorowej publikacji pt. *Dwudziestolecie powrotu*, „Rocznik Ziem Zachodnich i Północnych”, Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich, 1965. W tejże publikacji omówione są inne instytucje badawcze Ziem Zachodnich i Północnych: Instytut Śląski w Opolu, Śląski Instytut Naukowy w Katowicach, Instytut Zachodniopomorski w Szczecinie, Instytut Bałtycki w Gdańsku i Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie.

«STUDIA NAD ŻYCIEM SPOŁECZNYM I KULTURĄ»

Studia nad życiem społecznym i kulturą Kazimierza Dobrowolskiego (Wrocław 1966 Ossolineum) zawierają następujące rozdziały: I — Uwagi o roli nauki i uczonego we współczesnej epoce; II — Zagadnienia metodologiczne; III — Kultura ludowa; IV — Zagadnienia pracy; V — Zagadnienia przemian społecznych i kulturowych w rejonach uprzemysławianych.

Jerzy J. Wiatr pisze o tej książce we „Współczesności” (1—14 marca 1967): „W przededniu pięćdziesięciolecia swej pracy naukowej nestor socjologii polskiej Profesor Kazimierz Dobrowolski dał nam nową i niezwykle cenną pracę [...] Tematyka książki obraca się wokół trzech głównych problemów: procesy społeczne budującej socjalizm Polski, szczególnie procesy industrializacji, urbanizacji i modernizacji wsi, przeobrażenia kultury, zwłaszcza kultury ludowej, wreszcie społeczna rola uczonego [...] Ma też autor swoje własne preferencje metodyczne, szczególnie w zakresie systematycznej obserwacji i bezpośredniego kontaktu z badanymi społecznościami; dając wyraz tym preferencjom Kazimierz Dobrowolski może w pełni dokumentować je bogatymi osiągnięciami badawczymi swej szkoły i własnymi, ale bynajmniej nie przedstawia ich jako jedynie możliwych”.

„Wiele innych problemów w książce Profesora Dobrowolskiego zasługuje na uwagę, ale z konieczności musi tu być pominięte. Wymieńmy więc tylko nader ciekawe rozważania o prawidłowościach rozwoju kultury, szczególnie kultury ludowej, w skład których wchodzi omówienie zjawisk tzw. dysharmonii kulturowej. Wymieńmy dalej głębożą, a z umiarem prowadzoną, krytykę pewnych zjawisk w zakresie metodologii socjologii, w szczególności krytykę mechanicznych zapożyczeń z obcych warunków i przemysłów (np. s. 33—35). Wspomnijmy o trafnych uwagach na temat rodziny chłopskiej i jej przekształceń czy też na temat zjawisk społecznych zachodzących w Nowej Hucie. Listę problemów można byłoby kontynuować. Książka Kazimierza Dobrowolskiego, oszczędna w słowach, podająca materiał badawczy w postaci syntetycznych przemysłów, stanowi dla humanisty lekturę pasjonującą”.

SESJA NAUKOWA NA 50-LECIE REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ

W dniach 23—24 września 1967 r. odbyła się w Warszawie sesja naukowa Polskiej Akademii Nauk poświęcona pięćdziesięcioleciu Rewolucji Październikowej. Na sesji wygłoszono następujące referaty: prof. Henryk Łowmiański, czł.